

EKSPORTNI RIVOJLANTIRISH ORQALI IQTISODIY BARQARORLIKNI TA'MINLASH

Majidova Umida Safar qizi

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti, Jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlar ta'lim yo'nalishi 2-kurs talabasi

Annotatsiya

Ushbu maqolada eksportni rivojlantirish milliy iqtisodiy barqarorlikka qanday ta'sir ko'rsatishi tahlil qilinadi. Eksport hajmini oshirish va yangi bozorlarni zabt etish mamlakatning iqtisodiy rivojlanishini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Tadqiqotda eksport strategiyalarining iqtisodiy barqarorlikka ta'siri va bu boradagi dolzarb muammolar haqida ilmiy xulosalar bildiriladi.

Kalit so'zlar. Eksport, iqtisodiy barqarorlik, eksport strategiyalari, milliy iqtisodiyot, xalqaro savdo, iqtisodiy o'sish.

Abstract

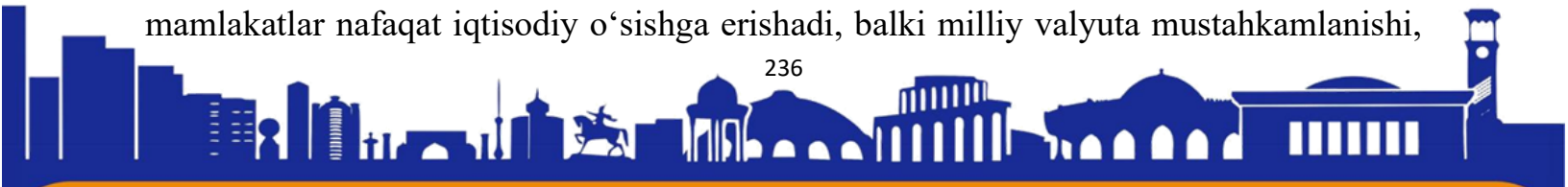
This article analyzes how export development affects national economic stability. Increasing export volumes and conquering new markets play an important role in ensuring the country's economic development. The study presents scientific conclusions on the impact of export strategies on economic stability and current issues in this regard.

Keywords. Export, economic stability, export strategies, national economy, international trade, economic growth.

KIRISH

Eksport mamlakatning iqtisodiy barqarorligini ta'minlashda asosiy omillardan biridir. Mamlakat eksport salohiyati qancha yuqori bo'lsa, u xalqaro bozorlarda shuncha muvaffaqiyatli bo'ladi va ichki iqtisodiyotni mustahkamlash imkoniyatiga ega bo'ladi. Eksportning o'sishi iqtisodiy o'sishga olib keladi, yangi ish o'rinlari yaratadi, valyuta tushumlarini oshiradi va milliy ishlab chiqarish korxonalarining raqobatbardoshligini kuchaytiradi. Ushbu maqola eksportni rivojlantirish orqali iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashning ahamiyatini o'rganadi.

Eksport mamlakat iqtisodiyotining barqarorligini ta'minlashda va uni global bozorda raqobatbardosh qilishda asosiy omil hisoblanadi. Eksport hajmini oshirish orqali mamlakatlar nafaqat iqtisodiy o'sishga erishadi, balki milliy valyuta mustahkamlanishi,

ISSN (E): 2181-4570 ResearchBib Impact Factor: 6,4 / 2024 SJIF 2024 = 5.073/Volume-3, Issue-2

xalqaro valyuta zaxiralarining ko‘payishi va ichki investitsiyalarni oshirish imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Shu bilan birga, eksport sohasida yangi bozorlarni egallash hamda tashqi savdo hajmini oshirish iqtisodiyotni diversifikatsiyalash imkoniyatlarini kengaytiradi.

O‘zbekiston global iqtisodiy tizimda raqobatbardosh mamlakatlardan biri bo‘lishni maqsad qilgan holda eksport salohiyatini oshirishga e‘tibor qaratmoqda. Xususan, qishloq xo‘jaligi mahsulotlarini eksport qilish, sanoat mahsulotlari eksporti hamda xizmatlar sohasidagi eksport faoliyati mamlakatning iqtisodiy barqarorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Ko‘pgina iqtisodiy tadqiqotlar eksportning iqtisodiy barqarorlikka ijobiy ta‘sirini ta‘kidlaydi. Krugman (1991) o‘z ishlarida xalqaro savdoning mamlakatlarning raqobatbardoshligini oshirishdagi rolini chuqur o‘rgangan. Shuningdek, Rodrik (2008) eksport orqali iqtisodiy o‘rni ta‘minlashda turli mamlakatlarning tajribasini tahlil qilib, sanoat eksportini rivojlantirishga e‘tibor qaratish zarurligini ta‘kidlaydi. Boshqa tadqiqotchilar eksportni rivojlantirishning iqtisodiy barqarorlikka ta‘sirini muhokama qilgan bo‘lib, bu jarayonda turli sektorlarning ishtiroki alohida ahamiyat kasb etishini ko‘rsatadi.

Maqolada eksportni rivojlantirishning iqtisodiy barqarorlikka ta‘sirini o‘rganish uchun statistik tahlil usullari qo‘llanildi. Ma‘lumotlar Jahon savdo tashkiloti, Xalqaro Valyuta jamg‘armasi va O‘zbekiston respublikasi davlat statistika qo‘mitasidan olingan. Eksportning milliy iqtisodiyotga qo‘shgan hissasi, yangi bozorlarni zabt etishdagi muvaffaqiyatlar va eksport hajmining o‘zgarish sur‘atlari tahlil qilindi. Shuningdek, turli davlatlar tajribasi bilan solishtiruvlar olib borildi.

NATIJALAR

Tahlillar natijasida ma‘lum bo‘ldiki, O‘zbekistonda qishloq xo‘jaligi va sanoat mahsulotlari eksportining ortishi mamlakatning iqtisodiy barqarorligini oshirishga sezilarli darajada hissa qo‘shgan. Ushbu sohalardagi eksport hajmi 2022-2023 yillarda muhim o‘rni sur‘atlarini ko‘rsatgan.

Xususan, 2023 yilda qishloq xo‘jaligi mahsulotlari eksporti 2022 yilga nisbatan 15.2% ga o‘sgan bo‘lsa, sanoat mahsulotlari eksportida bu ko‘rsatkich 11.4% ni tashkil etgan. Xizmatlar sohasidagi eksport ham 8.9% ga oshgan bo‘lib, bu O‘zbekistonning xalqaro savdo tarmog‘ida faol ishtirok etayotganini ko‘rsatadi. Energetika va

kompaniyalar eksportida ham sezilarli o‘shish kuzatilgan bo‘lib, bu iqtisodiy barqarorlikka xizmat qilmoqda.

Natijalar shuni ko‘rsatadiki, eksport hajmining o‘shishi bilan iqtisodiyot barqarorligi o‘rtasidagi bog‘liqlik aniq va sezilarli darajada kuchli.

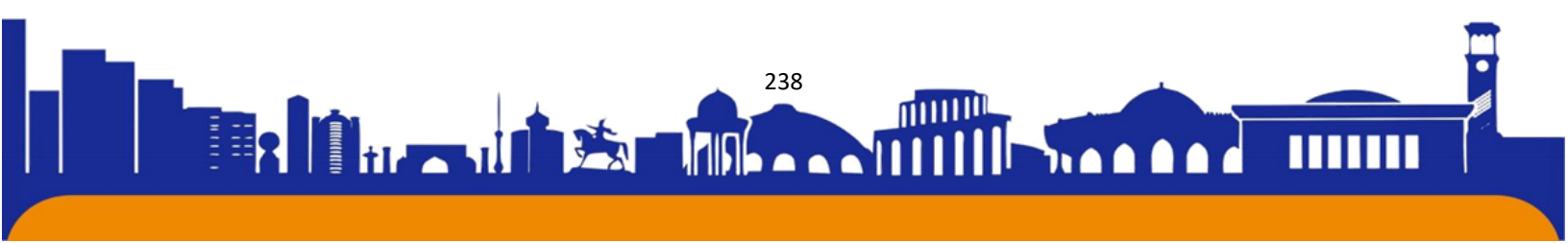
O‘rganishlar shuni ko‘rsatdiki, eksport hajmini oshirish mamlakat iqtisodiyotining barqaror rivojlanishini ta‘minlaydi. Quyidagi jadvalda O‘zbekistonning asosiy eksport qiluvchi sektorlarida so‘nggi yillarda kuzatilgan o‘shish sur‘atlari aks ettirilgan:

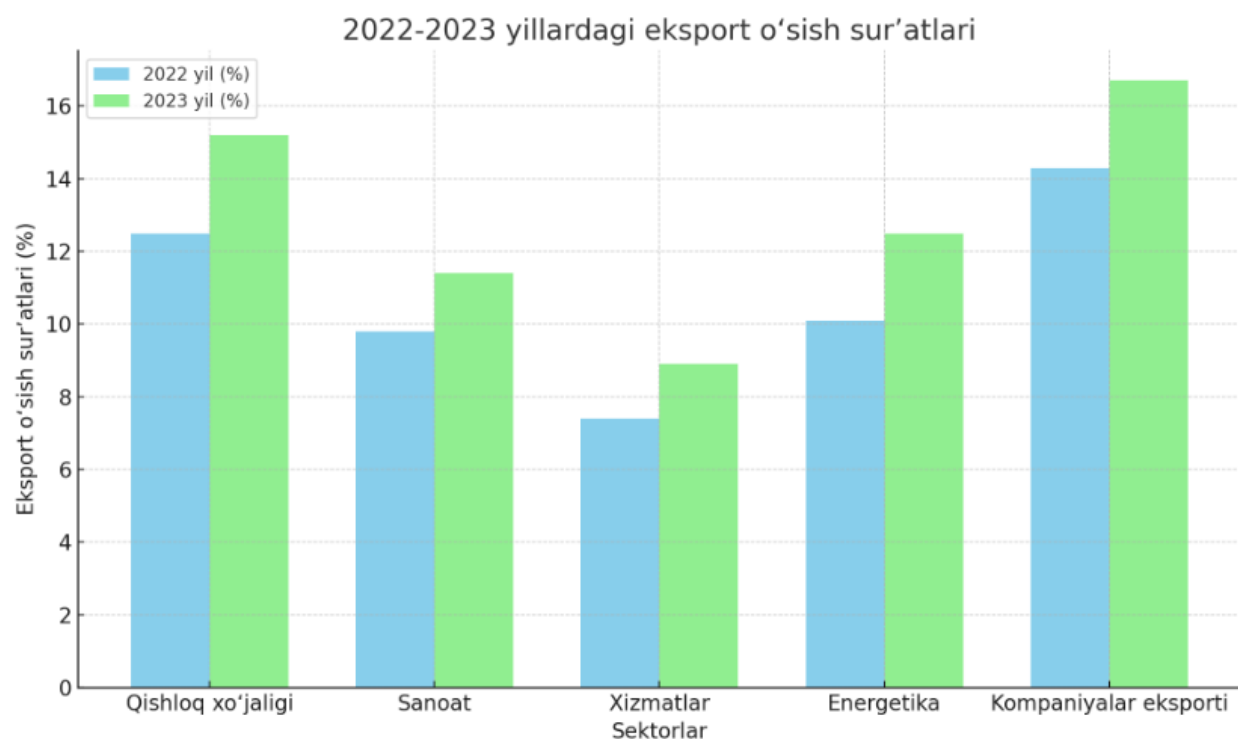
Sektor	2022 yil (%)	2023 yil (%)	O‘shish sur‘ati (%)
Qishloq xo‘jaligi	12.5	15.2	2.7
Sanoat	9.8	11.4	1.6
Xizmatlar	7.4	8.9	1.5

Ushbu jadval eksport hajmidagi o‘shishning iqtisodiyotga ijobiy ta‘sirini aks ettiradi. Eksport salohiyati o‘sgani sayin iqtisodiy barqarorlik ham ortadi.

Sektor	2022 yil (%)	2023 yil (%)	O‘shish sur‘ati (%)
Qishloq xo‘jaligi	12.5	15.2	2.7
Sanoat	9.8	11.4	1.6
Xizmatlar	7.4	8.9	1.5
Energetika	10.1	12.5	2.4
Kompaniyalar eksporti	14.3	16.7	2.4

Yuqoridagi jadval eksport o‘shishining turli sektorlar bo‘yicha solishtirma tahlilini beradi.

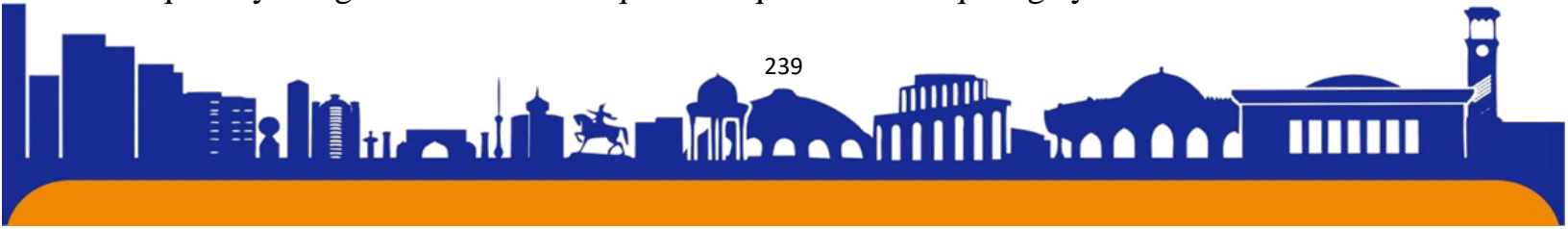

Yuqoridagi grafik 2022 va 2023 yillardagi eksport o'sish sur'atlarini turli sektorlar bo'yicha ko'rsatib turibdi. Ushbu grafikdan turli sohalarda eksport hajmining sezilarli o'sish tendensiyasini ko'rishingiz mumkin.

XULOSA

Eksportni rivojlantirish mamlakat iqtisodiy barqarorligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Eksport hajmining oshishi va yangi bozorlar yaratish mamlakatning valyuta zaxiralarini ko'paytiradi, iqtisodiy o'sishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi va milliy iqtisodiyotning global raqobatbardoshligini oshiradi. Kelgusida eksport strategiyalarini rivojlantirish va yangi eksport yo'nalishlarini o'zlashtirish orqali mamlakat iqtisodiy barqarorligini mustahkamlash mumkin.

Eksportni rivojlantirish iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashning eng muhim yo'llaridan biridir. O'zbekistonda turli sektorlar bo'yicha eksport hajmining oshishi mamlakatning iqtisodiy mustahkamligini oshirishga, milliy valyuta kursini barqarorlashtirishga va xorijiy valyuta tushumlarini ko'paytirishga imkon berdi. Kelgusida eksportni qo'llab-quvvatlash bo'yicha qabul qilinayotgan strategiyalar milliy iqtisodiyotni global savdo tarmoqlarida raqobatbardosh qilishga yordam beradi.

ISSN (E): 2181-4570 ResearchBib Impact Factor: 6,4 / 2024 SJIF 2024 = 5.073/Volume-3, Issue-2

Eksportni diversifikatsiya qilish, yangi texnologiyalarni joriy etish va yangi bozorlarni o'zlashtirish orqali O'zbekiston o'z iqtisodiy barqarorligini yanada oshirishga qodir. Shu bilan birga, qishloq xo'jaligi, sanoat, xizmatlar va energetika sohalarida eksportni qo'llab-quvvatlash mamlakatning global iqtisodiy tizimdagi o'rnini mustahkamlashga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Krugman, P. (1991). Increasing Returns and Economic Geography. MIT Press.
2. Rodrik, D. (2008). One Economics, Many Recipes: Globalization, Institutions, and Economic Growth. Princeton University Press.
3. WTO. (2023). World Trade Statistical Review 2023.
4. IMF. (2022). Global Economic Outlook 2022.

